

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
AVRUPA BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI

REPUBLIC OF TURKEY
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
DIRECTORATE FOR EU AFFAIRS

Sayılarla IPA II'de Sivil Toplum Alt Sektörü

- ▶ Sektördeki Genel Veriler
- ▶ Sektörün İzleme Performansı

Aralık 2021

Dr. Arda Deniz Aksular
İzleme ve Değerlendirme
Daire Başkanlığı

AB ARAŞTIRMALARI

[f](#) [@](#) [v](#) [/abbaskanligi](#)

[f](#) [@](#) [v](#) [/abbaskanligi](#)

Giriş

Sivil toplum sektörü, katılım öncesi yardım aracı – IPA'nın ikinci dönemini ifade eden 2014 – 2020 yılları arasında ayrı bir sektör olarak tanımlanmıştır.

Bu dönemde, Avrupa Birliği (AB) tarafından Türkiye'ye tahsis edilen 4,5 milyar avroluk mali yardımın 190 milyon avrosunun sivil toplum sektöründe harcanması öngörülmüştür.

Sektördeki çalışmalar; dört temel hedefe yönelmektedir.

- **Kamu sivil toplum diyalogunun güçlendirilmesi:** Bu alanda oluşturulacak şeffaf mekanizmalar aracılığıyla politika yapma ve yönetim konularında STK'larla yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde istişarelerin desteklenmesi planlanmıştır.
- **STK'lara yönelik yasal çerçevenin iyileştirilmesi:** STK'ların kuruluşu, çalışmaları, finansmanı, denetimi gibi konularda, mevzuatın iyileştirilmesine yönelik projelere; projeler aracılığıyla sivil toplum için daha şeffaf ve hesap verebilir bir ortam yaratılmasına katkı sağlanması ve sivil toplum finansman mekanizmalarının iyileştirilmesine destek olunması öngörülmüştür.
- **STK'ların kapasitesinin güçlendirilmesi:** STK'ların ağ kurma kapasitelerinin güçlendirilerek ve kamuoyu tartışmalarına daha etkili biçimde katılmaları desteklenerek, kamu politikalarının şekillendirilmesi, uygulanması ve izlenmesi alanında etkin olmalarının sağlanması, ayrıca STK'ların özel sektörle ilişkilerinin geliştirilmesine destek olunması öngörülmüştür.
- **Sivil toplum diyalogunun geliştirilmesi:** AB ve Türkiye STK'ları arasında uzun vadeli ortaklıkların ve işbirliğinin kurulmasına destek olunması planlanmıştır.

Sivil toplum sektörünün programlanması ve uygulanmasından, sektördeki geçmiş deneyimine bağlı olarak; Avrupa Birliği Başkanlığı, « lider kurum » sıfatıyla sorumludur. Ancak, sivil topluma tahsis edilmiş fonun tamamı Avrupa Birliği Başkanlığı tarafından yönetilmemektedir. Sivil toplum sektörü altında olup, Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu (EUD) tarafından, doğrudan (merkezi) yapılanma mekanizması ile yürütülen bir dizi proje yer almakta ancak bu projeler (Birlikte, Kaynak Merkezi vb.), bu çalışmanın kapsamı alanına girmemektedir.

Sektör Genel Verileri

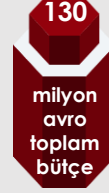
27 proje

36 sözleşme

125 milyon avro AB katkısı, 5 milyon avro ulusal eş finansman

130 milyon avro toplam bütçe

Programlanan 33 sözleşme ve 110 milyon avro

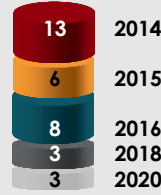
Sözleşme türleri

- 16 hibe
- 11 hizmet
- 3 doğrudan hibe
- 2 inşaat
- 1 tedarik

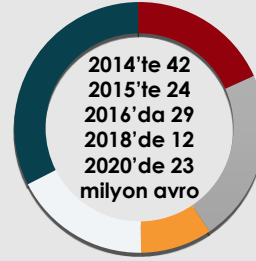

14 tamamlanan, 15 devam eden, 4 başlayacak sözleşme

Yıllara göre sözleşmeler

13	2014
6	2015
8	2016
3	2018
3	2020

2014'te 42
2015'te 24
2016'da 29
2018'de 12
2020'de 23
milyon avro

Kurumların sözleşmeleri

- 19 ABB
- 7 KTB
- 2 YEE
- 2 EUROCHAMBERS
- 1 STGM
- 1 AÇSHB
- 1 TBB

Sivil toplum sektöründe, 2021 Aralık ayı itibariyle, merkezi olmayan yapılanma (DIS) altında, **27** ayrı proje ve bunlara bağlı olarak izlenen **36** sözleşme bulunmaktadır.*

Bu projelerin toplam finansman büyüklüğü **130 milyon** avrodur. Bu fonun, **125 milyonu** AB katkısı, **5 milyonu** ise ulusal eş finansman olarak ayrılmıştır.

Projelere tahsis edilen fonlar; yıllık programlar halinde kontratlara bağlanmakta olup, günümüz itibariyle, 2014, 2015 ve 2016 finansman yılına ait projeler uygulamaya alınmıştır. Sektörün, **33** sözleşmeden oluşan **110 milyon** avroluk kısmı, başarılı bir şekilde programlanmış veya uygulamaya konmuştur. 2017 ve 2019 yılları altında, sivil toplum sektöründe merkezi olmayan yapılanma altında programlama bulunmamaktadır.

Programlanan sözleşmelerden **16**'sı hibe programı, **11**'i hizmet sözleşmesi, **3**'ü doğrudan hibe, **2**'si inşaat, **1** tanesi ise tedarik bileşenidir. 11 hizmet sözleşmesinden **2**'si, inşaat bileşenine bağlı rehberlik hizmetleridir.

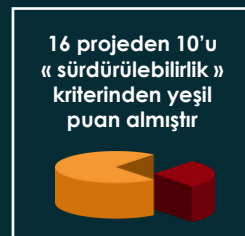
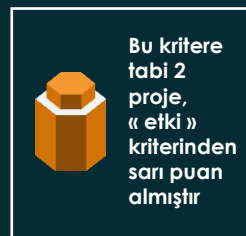
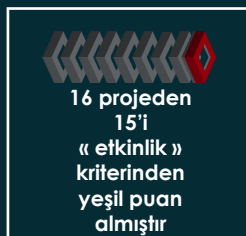
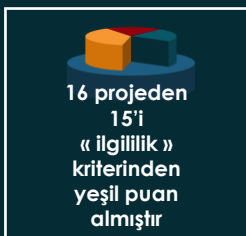
* « Jean Monnet Burs Programı » ile « Türkiye ve AB Arasında Şehir Eşleştirme » projeleri gibi kendi aksiyon dokümanlarına sahip bazı tekil (stand-alone) projeler, sivil toplum sektörü altında izlenmekte olup, söz konusu projeler bu çalışmaya dahil edilmiştir.

33 sözleşmenin **19'u**, sektörün lider kurumu olan Avrupa Birliği Başkanlığı, **7** sözleşme Kültür ve Turizm Bakanlığı, **2** sözleşme Yunus Emre Enstitüsü, **2** sözleşme EUROCHAMBERS, **1** sözleşme Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, **1** sözleşme Sivil Toplum Geliştirme Merkezi (STGM) ve **1** sözleşme Türkiye Belediyeler Birliği (TBB) tarafından yürütülmek üzere programlanmıştır.

2014'te; toplam bütçesi **42 milyon** avroya ulaşan **13** sözleşme, 2015'te toplam bütçesi **24 milyon** avroya ulaşan **6** sözleşme, 2016'da toplam bütçesi **29 milyon** avroya ulaşan **8** sözleşme, 2018'de toplam bütçesi **12 milyon** avroya ulaşan **3** sözleşme, 2020'de toplam bütçesi **22 milyon** avroya ulaşan **3** sözleşme programlanmıştır. 2017 ve 2019 yıllarında sivil toplum sektöründe, DIS altında programlama bulunmamaktadır.

33 sözleşmeden **14'ünün** uygulaması tamamlanmış, **4** tanesi başlamamış olup, **15** sözleşmenin uygulaması henüz devam etmektedir.

Sektör İzleme Performansı

Sektörün İzleme Performansı

Sivil toplum sektörünün performansını ve projelerinin durumunu izlemek üzere sektörde düzenli olarak çeşitli toplantılar düzenlenmektedir. Sektörel İzleme Komitesi (SMC) toplantıları, sektör bazında gelişmeleri izlerken, Uygulama Değerlendirme Toplantıları (IRM); sektörde proje bazında topluca bir izleme imkanı sunmaktadır. Ayrıca her projenin kendine ait, yıl içerisinde düzenli aralıklarla yapılan Yönlendirme Komitesi Toplantıları (PSC) bulunmaktadır.

Sektörde, günümüze kadar **11** SMC ve **16** IRM toplantısı düzenlenmiştir.

Sektörün başarı kriterlerinden biri, yıllık finansman anlaşmaları ile tahsis edilen fonun, kontrata bağlanma oranlarıdır.

2021 yılı itibariyle, IPA II dönemine ait 2014, 2015 ve 2016 finansman anlaşmaları altında yer alan projeler kontrata bağlanmıştır. Sektörde, 2014'te tahsisli fonun **%97**'si, 2015'te **%90**'ı, 2016'da **%99**'u sözleşmeye bağlanmıştır. 2017 ve sonrasında henüz kontrata bağlanma söz konusu değildir.

Projelerin performansını izlemek üzere kullanılan önemli araçlardan biri; Sonuç Odaklı İzleme (ROM) faaliyetleridir. ROM, faaliyetlerden ve çıktılardan ziyade projenin sonuçlarına ve sürdürülebilirliğine odaklanan bir izleme yöntemidir. ROM, Avrupa Birliği Başkanlığı İzleme ve Değerlendirme Daire Başkanlığı tarafından yürütülmekte olup, Avrupa Komisyonu yerine bir yararlanıcı ülke tarafından yürütülmesi yönüyle özgündür. ROM'un Türkiye'deki ilk uygulaması 2011 yılında bir teknik yardım projesi çerçevesinde başlamıştır. Bunu takiben küçük bir çerçeve proje (FWC) gelmiş, ardından 2014 yılında ROM II projesi hayata geçmiştir. Geçtiğimiz yıllardaki projelerde ROM kapsamında yüzlerce izleme faaliyeti düzenlenmiştir.

ROM'un son fazı « ROM III » projesi olarak 2019 yılında başlamıştır. Bu çerçevede izlemeye tabi sektörlerden bir tanesi de sivil toplum sektörüdür. ROM; temel olarak, bir sektördeki tüm projelerin izlemesine odaklıdır. Bir başka deyişle, bir risk çalışması dahilinde belli projelerin seçilip izlenmesi yaklaşımı söz konusu değildir. ROM III kapsamında tüm sektörlerde toplamda **200** izleme faaliyeti planlanmıştır.

Şu anda uygulamada olan ROM III projesi kapsamında, sivil toplum sektöründe 2020 ve 2021 yılları arasında uygulaması tamamlanan ve devam eden **27** sözleşmeden **16**'sına ROM faaliyeti planlanmıştır. Başlamamış, iptal edilmiş ve henüz yeni başlayan projeler, ROM kapsamında değildir.

2021 yılı sonu itibariyle, planlanan 16 ROM'un, hepsi tamamlanmıştır. Pandemi dolayısıyla izleme programında yeniden düzenlemeler yapılmış, ziyaretlerin çoğu çevrimiçi olarak gerçekleştirilmiştir.

Tamamlanan 16 ROM'dan **14**'ü, süregelen (*on-going*) projelere yapılan ROM, **2** tanesi ise uygulaması bitmiş (*ex-post*) projelere yapılan ROM niteliğindedir.

ROM metodolojisi; projeleri, OECD kriterleri olan « ilgililik » , « etkinlik » , « etkililik » , « etki » ve « sürdürülebilirlik » açısından değerlendirmektedir. « Etki » kriteri sadece *ex-post* izlemelerde kullanılmaktadır. Projeler yeşil (iyi), sarı (orta), kırmızı (problemlili) olmak üzere üç kategoride notlandırılmaktadır.

Sivil toplum sektöründe günümüze kadar ROM III kapsamında izlenen **16** projeden **15**'i, ilgililik kriterinden **yeşil** puan almış, **1** proje **sarı** puan almıştır. Yine **15** proje, etkinlik kriterinden **yeşil**, **1** proje **sarı** puan almıştır. **13** proje, etkililik kriterinden **yeşil**, **3** proje **sarı** puan almıştır. **16** projeden **10**'u sürdürülebilirlik kriterinden **yeşil**, **6** proje **sarı** puan almıştır. Sektörde, etki kriterine tabi olarak izlenen **2** proje, etki kriterinden **sarı** puan almıştır. Sektörde hiçbir proje, hiçbir kriterden düşük (kırmızı) puan almamıştır.

Sonuç

Sonuç olarak, IPA II döneminde müstakil bir sektör haline getirilen sivil toplum sektörü; Türkiye'de sivil toplumun gelişmesi açısından, kamu sivil toplum diyalogunun güçlendirilmesi, STK'lara yönelik yasal çerçevenin iyileştirilmesi, STK'ların kapasitesinin güçlendirilmesi ve sivil toplum diyalogunun geliştirilmesi şeklinde formüle edilen dört temel hedefle fonksiyonunu yerine getirmektedir.

IPA II döneminde Avrupa Birliği Başkanlığı tarafından DIS çerçevesinde yaklaşık 130 milyon avruluk bir bütçenin yönetilmesi planlanmış olup, bu mali yardım, 27 ayrı proje aracılığı ile dağıtılmıştır ve halen dağıtılmaktadır.

Sektörün performansını ölçen önemli kriterlerden biri, yıl bazında kontrata bağlanma oranlarıdır. Bu açıdan sektörün performansı oldukça yüksektir. Uygulaması başlayan ve tamamlanan projelerin performansını izlemek üzere kullanılan bir diğer önemli araç ise ROM faaliyetleridir. Halihazırda, ROM'un üçüncü faz projesi, sivil toplum sektöründe uygulaması başlamış veya tamamlanmış 16 projeyi kapsamaktadır. Sivil toplum sektörü, sonuç odaklı izleme açısından geçtiğimiz yıllarda yoğun bir dönem geçirmiştir. 2021 yılı sonu itibariyle, sonuç odaklı izleme faaliyeti yapılması öngörülen tüm projelere izleme faaliyetleri gerçekleştirilmiştir. Sektör, ROM izleme performansı açısından genel olarak başarılı bir konumdadır. Sektörde ilgililik, etkinlik ve etkililik yüksek puanlara sahip iken; etki ve sürdürülebilirlik görece daha düşük puanlara sahiptir. Sektörün en yüksek puanının ilgililik, en düşük puanının ise etki kriterlerinden alındığı gözlenmektedir.

